

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudkyně JUDr. Marie Žiškové a soudce JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobkyně: **Eurofit Trading a. s., v likvidaci**, se sídlem Makovského náměstí 3147/2, Brno, zastoupené Mgr. Martinem Bauerem, advokátem se sídlem Lipová 234/22, Brno, proti žalované: **Česká obchodní inspekce, ústřední inspektorát**, se sídlem Štěpánská 567/15, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 1. 2014, č. j. ČOI 107800/13/0100/3000/13/14/Hl/Št, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2017, č. j. 8 A 51/2014 – 32,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2017, č. j. 8 A 51/2014 – 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** městskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Česká obchodní inspekce, Inspektorát Jihomoravský a Zlínský (dále jen „inspektorát"), provedla dne 6. 10. 2011 kontrolu na předváděcí akci pořádané žalobkyní v restauraci Kometa Pub v Brně. Inspektoři zakoupili sadu nádobí a nůž v hodnotě celkem 19.990 Kč. V kupní smlouvě bylo jako způsob úhrady zaškrtnuto: *„v hotovosti při předání zboží 9.995 Kč"* a *„spotř. úvěrem, počet splátek 10, výška splátek vč. úroku 1.000 Kč"*.

[2] Inspektorát rozhodnutím ze dne 12. 8. 2013 uložil žalobkyni pokutu ve výši 15.000 Kč za spáchání správního deliktu podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o

ochraně spotřebitele, spočívajícího v porušení povinnosti uložené v § 4 odst. 3 ve spojení s § 5 odst. 1 písm. c) citovaného zákona, kterého se žalobkyně dopustila tím, že na výše uvedené reklamní akci opomenula uvést důležitý údaj, jenž s přihlédnutím ke všem okolnostem lze po podnikateli spravedlivě požadovat před uzavřením spotřebitelské smlouvy, a to, že spotřebitelský úvěr, kterým měly být hrazeny zakoupené výrobky (kontrolní nákup – kupní smlouva č. JN441158801 ze dne 6. 10. 2011) poskytuje obchodní společnost Home Credit a. s. (*pozn. NSS*: citované rozhodnutí bylo již v pořadí třetím rozhodnutím inspektorátu v této věci, předchozí rozhodnutí byla zrušena žalovanou rozhodnutími ze dne 9. 1. 2013 a ze dne 14. 6. 2013).

[3] Podle inspektorátu jednání žalobkyně představovalo nekalou obchodní praktiku, neboť v rozporu s požadavkem odborné péče nesplnila svou povinnost informovat spotřebitele o osobě věřitele, který poskytoval spotřebitelský úvěr. Jednání žalobkyně bylo způsobilé podstatně ovlivnit rozhodování spotřebitele, zda učiní obchodní rozhodnutí. Při uzavírání kupní smlouvy nemusí mít spotřebitel zájem zavazovat se v souvislosti se splácením kupní ceny třetí osobě, případně nemusí být ochoten zavázat se třetí osobě zvolené žalobkyní, např. pro špatnou zkušenost s touto třetí osobou.

[4] Žalovaná v záhlaví uvedeným rozhodnutím potvrdila rozhodnutí inspektorátu ze dne 12. 8. 2013 a odvolání žalobkyně zamítla. Informace o poskytovateli úvěru nepochybně představuje důležitý údaj ve smyslu § 5 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele, neboť se jedná o jednu ze základních informací, na jejichž základě se spotřebitel rozhoduje, zda smlouvu uzavře. Tento údaj je podnikatel povinen uvést i bez žádosti spotřebitele. Žalovaná nesouhlasila s námitkou, že se nejednalo o spotřebitelský úvěr ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru, neboť podle žalobkyně byl poskytnut bez úroku a jakékoli úplaty. Tuto námitku žalovaná považovala za účelovou. Sama žalobkyně označila v kupní smlouvě úvěr jako spotřebitelský. Je také zjevné, že se nejednalo o úvěr poskytnutý bez jakékoli úplaty a bezúročně, neboť oproti kupní ceně získal poskytovatel úvěru prostředky ve výši 5 Kč. Námitku, že výše splátek byla pouze zaokrouhlena, nelze akceptovat, neboť podle § 3 písm. c) zákona o ochraně spotřebitele lze zaokrouhlovat pouze celkovou částku při konečném vyúčtování.

II. Řízení před městským soudem

[5] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou u Městského soudu v Praze, který je v záhlaví označeným rozsudkem zrušil a vrátil věc žalované k dalšímu řízení.

[6] Z § 4 odst. 3 ve spojení s § 5 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně spotřebitele nesporně vyplývá, že opomenutí uvést důležitý údaj, jenž s přihlédnutím ke všem okolnostem lze po podnikateli spravedlivě požadovat, je klamavou – a tedy nekalou – obchodní praktikou, jejíž používání je zákonem zakázáno. Závěr o spáchání správního deliktu by byl proto odůvodněný tehdy, pokud by správní orgány prokázaly, že informace o totožnosti poskytovatele spotřebitelského úvěru byla „*důležitým údajem*“ podle § 5 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně spotřebitele. Byť inspektorát vysvětlil, proč neuvedení předmětné informace považoval za důležitý údaj, vyšel z neprokázaného předpokladu, že způsob úhrady nabízený žalobkyní byl spotřebitelským úvěrem.

[7] Spotřebitelský úvěr je právní pojem, který musí vyhovět zákonné definici bez ohledu na to, jaké označení poskytovatel finanční služby zvolí. Soud se neztotožnil s názorem, že předmětná služba byla spotřebitelským úvěrem, protože byla poskytnuta za úplatu, resp. byla úročena. Podle § 2 písm. c) zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, platilo, že se tento zákon nevztahuje na odloženou platbu, půjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu poskytnutou bez úroku a jakékoli úplaty. Správní orgány však nevzaly v úvahu, že částka, o kterou se měl poskytovatel obohatit (5 Kč), je naprosto marginální, neboť představuje 0,05 % ze zbývající kupní ceny 9.995 Kč. Není zřejmé, zda by tato částka mohla pokrýt náklady s administrací, natož představovat obohacení. Správní orgány ani neupřesnily, zda částku 5 Kč považují za úplatu nebo úrok. Jestliže je definičním znakem spotřebitelského úvěru skutečnost, že je poskytován za úrok nebo za úhradu, je třeba postavit najisto, zda se v daném případě jednalo o úrok nebo o úplatu.

[8] S ohledem na výše uvedené městský soud přisvědčil také námitce, že žalovaná nesprávně neprovedla žalobkyní zamýšlený důkaz vyjádřením společnosti Home Credit. Žalovaná nevzala v úvahu, že je sporné, zda částka 5 Kč představovala úrok nebo úplatu a zda vůbec mohla být obohacením. Stanovisko poskytovatele předmětné finanční služby mohlo vést k objasnění obou otázek.

[9] Městský soud proto uložil žalované, aby v dalším řízení postavila najisto, zda se v posuzované věci skutečně jednalo o spotřebitelský úvěr, a aby si k tomu opatřila relevantní informace o povaze poskytnuté finanční služby.

III. Obsah kasační stížnosti

[10] Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[11] Stěžovatelka namítla, že spotřebitelský úvěr byl v rozhodné době definován v § 1 zákona o spotřebitelském úvěru jako odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem. Z uvedené definice vyplývají tři znaky (1) poskytnutí financování – peněz, které mají být vráceny, (2) časové rozložení plateb za věc nebo službu, která je poskytnuta nyní, a (3) skutečnost, že jednou smluvní stranou je spotřebitel a druhou věřitel. „*Při splnění těchto tří podmínek jde o smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, ať již se jedná o smlouvu o úvěru ve smyslu § 497 ObchZ, či nikoli (byť jsou-li splněny podmínky některé z výjimek uvedených v § 2 SpotřÚ, zákon se na ni nebude vztahovat)*“ (Wachtlová, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru: komentář*. Praha, C. H. Beck, 2011). Obdobně jiný komentář potvrzuje, že „[s]*mluvní vztah je spotřebitelským úvěrem, pokud splňuje pozitivní definici § 1 ve vazbě na definici jednotlivých pojmů obsaženou v § 3. Význam negativní definice v § 2 je pak takový, že na uvedený vztah se nebude aplikovat zákon o spotřebitelském úvěru. Mohou se však aplikovat jiné zákony, které o spotřebitelském úvěru hovoří – relevantní je např. § 1 zák. o finančním arbitrovi*“ (Vacek, L. *Zákon o spotřebitelském úvěru: komentář*. Praha, Wolters Kluwer, 2015).

[12] Označení služby jako spotřebitelského úvěru není tedy omezeno výjimkami uvedenými v § 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Žalobkyně nepochybně

zprostředkovávala službu spočívající v poskytnutí financování, služba byla zjevně poskytována spotřebitelům, a to věřitelem nebo zprostředkovatelem. Předmětná služba tedy splňovala podmínky § 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Skutečnost, zda se na ni vztahoval zákon o spotřebitelském úvěru, nebyla pro posouzení věci rozhodná, neboť žalobkyni nebylo vytknuto porušení zákona o spotřebitelském úvěru, ale zákona o ochraně spotřebitele. I pokud by se na daný spotřebitelský úvěr nevztahoval zákon o spotřebitelském úvěru, jsou podle § 5 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele důležitým údajem mimo jiné identifikační údaje o prodávajícím. Prodávajícím je podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně spotřebitele podnikatel, který prodává výrobky nebo poskytuje služby. O poskytovateli předmětné finanční služby (věřiteli – společnosti Home Credit) žalobkyně spotřebitele neinformovala. Průměrný spotřebitel mohl nabýt dojmu, že věřitelem je sama žalobkyně, což mohlo ovlivnit jeho obchodní rozhodování. Žalobkyně proto jednala v rozporu s požadavky odborné péče.

[13] K argumentu městského soudu, že nelze vycházet z toho, jak byla předmětná služba označena, stěžovatelka uvedla, že pokud by se o spotřebitelský úvěr nejednalo, byla by informace v kupní smlouvě, že část ceny bude hrazena „*spotř. úvěrem*“ nepravdivá ve smyslu § 5 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele. S ohledem na výše uvedené je nicméně zřejmé, že se o spotřebitelský úvěr jednalo.

[14] Byť by se dalo uvažovat nad výjimkou podle § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, důsledkem by bylo, že by se tento zákon na předmětnou službu nevztahoval. Žalobkyně však nebyla shledána vinou z porušení citovaného zákona. K argumentaci městského soudu citovaným ustanovením stěžovatelka dodala, že pro posouzení, zda se jedná o finanční službu poskytnutou bez úroku nebo jakékoliv úplaty, není nutné se zabývat tím, zda by tato úplata nebo úrok mohly pokrýt náklady poskytovatele nebo zda mohly znamenat jeho obohacení. Zákon nestanovuje žádnou minimální částku, ani žádná jiná kritéria. Ustanovení § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru ve znění ke dni spáchání deliktu uvádělo mezi slovy „*úroku*“ a „*jakékoli úplaty*“ spojku „*nebo*“. Tento zákon byl transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „směrnice o spotřebitelském úvěru“), z níž vyplývá, že se nevztahuje na bezplatné úvěrové smlouvy. Z důvodové zprávy k zákonu o spotřebitelském úvěru i z komentáře (Vacek, L., citovaný výše) vyplývá, že záměrem zákonodárce bylo vyloučit z působnosti zákona finanční služby poskytnuté bezúročně a bez jakékoli úplaty. Z opatrnosti byla novelou provedenou zákonem č. 43/2013 Sb. spojka „*nebo*“ v § 2 písm. c) nahrazena spojkou „*a*“, po věcné stránce se však nic nezměnilo. Zákon o spotřebitelském úvěru se nevztahuje pouze na zcela bezplatně poskytnuté půjčky, úvěry a jiné finanční služby.

[15] Z kupní smlouvy ze dne 6. 10. 2011 je přitom jednoznačně patrné, že poskytnutý úvěr nebyl bezplatný, neboť došlo k navýšení částky hrazené spotřebitelem o 5 Kč. Otázka, zda se jednalo o úrok či poplatek, nehraje roli. Stejně tak nebylo podstatné, zda společnost Home Credit obvykle poskytuje jinak nastavené finanční služby. Naopak zcela zásadní je skutečnost, že žalobkyně neinformovala spotřebitele o tom, kdo je věřitelem, přestože se jednalo o důležitý údaj ve smyslu § 5 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele. K prokázání rozhodných skutečností nebylo třeba provádět další dokazování.

[16] Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovatelce, že městský soud nedůvodně zrušil napadené rozhodnutí a nesprávně zavázal stěžovatelku k posouzení otázek, které nejsou pro posuzovanou věc rozhodné.

[20] Městský soud připustil, že opomenutí uvést důležitý údaj, jehož uvedení lze s přihlédnutím ke všem okolnostem po podnikateli spravedlivě požadovat, je klamavou – a tedy nekalou – obchodní praktikou, jejíž používání je zákonem zakázáno, přičemž porušení tohoto zákazu je správním deliktem. Zároveň nezpochybnil v obecné rovině vysvětlení stěžovatelky, z jakých důvodů podřadila pod neurčitý pojem „*důležitý údaj*“ neuvedení informace o totožnosti poskytovatele spotřebitelského úvěru (srov. výše odst. [3]). Za neprokázanou však považoval otázku, zda se v posuzované věci jednalo o spotřebitelský úvěr. Kvalifikaci předmětné finanční služby jako spotřebitelského úvěru přitom zpochybnil odkazem na § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru s tím, že je podle něj sporné, zda lze marginální částku 5 Kč považovat za úrok či úplatu ve smyslu citovaného ustanovení.

[21] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s městským soudem, že § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru byl rozhodný pro posouzení, zda předmětná služba byla spotřebitelským úvěrem.

[22] Zákon o spotřebitelském úvěru ve svém § 1 zavedl legislativní zkratku, podle které pod pojem spotřebitelský úvěr spadala odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem. Definice, kdo je spotřebitelem, věřitelem a zprostředkovatelem, pak obsahoval § 3 téhož zákona. Z uvedeného je zřejmé, že spotřebitelský úvěr je charakterizován především postavením smluvních stran (poskytovatel – spotřebitel), přičemž se musí jednat o finanční službu (úvěr v ekonomickém slova smyslu).

[23] Ustanovení § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, o něž opřel svou argumentaci městský soud, bylo uvozeno návětím: „*Tento zákon se nevztahuje na ...*“ a následně v jednotlivých písmenech upřesňovalo typy finančních služeb, které byly vyňaty z působnosti zákona s ohledem na zvláštní charakter některých právních vztahů nebo existenci specifické právní úpravy. Kromě bezúplatných a bezúročných finančních služeb, na které dopadalo sporné ustanovení, zákon vyjímal také např. za určitých podmínek finanční služby poskytnuté pro účely bydlení, finanční služby poskytované zaměstnavatelem svým zaměstnancům, finanční služby sjednané s obchodníkem s cennými papíry apod.

[24] Jsou-li nahlížena citovaná ustanovení v jejich celku, nelze z nich dovodit, že by charakterizování finanční služby jako spotřebitelského úvěru bylo podmíněno tím, že by daná služba musela spadat do působnosti zákona o spotřebitelském úvěru jako celku. Naopak, skutečnost, že zákonodárce v návaznosti na obecné vymezení pojmu spotřebitelský úvěr z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru cíleně vyňal úvěry „bezplatné“, svědčí o tom, že i tyto služby považuje za spotřebitelský úvěr ve smyslu obecné definice. Shodně se k vymezení spotřebitelského úvěru staví i odborná literatura, na niž stěžovatelka poukázala v kasační stížnosti.

[25] Pro úplnost lze uvést, že obdobně je vymezena oblast působnosti směrnice o spotřebitelském úvěru. Podle čl. 1 se tato směrnice vztahuje na úvěrové smlouvy, přičemž úvěrovou smlouvou se podle čl. 3 písm. c) rozumí „*smlouva, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby, s výjimkou smluv o průběžném poskytování služeb nebo dodávání zboží stejného druhu, kdy spotřebitel za tyto služby nebo zboží po dobu jejich poskytování nebo dodávání platí ve splátkách*“. Článek 2 pak stanoví výjimky, na které se „*tato směrnice nevztahuje*“ a mezi ně řadí mimo jiné „*úvěrové smlouvy, kde je úvěr poskytnut bez úroků a jakýchkoli jiných poplatků*“.

[26] Zákon o spotřebitelském úvěru i směrnice, která byla jeho předobrazem, jsou tedy konstruovány tak, že z obecné definice spotřebitelského úvěru, resp. úvěrové smlouvy ve smyslu směrnice, vyjímají některé typy těchto služeb, které nejsou podřízeny pravidlům těchto předpisů. Aplikace předmětných výjimek však neznamená, že služba, na niž se některá z nich vztahuje, přestává být spotřebitelským úvěrem.

[27] Otázka, zda se na spotřebitelský úvěr poskytovaný společností Home Credit a zprostředkovaný žalobkyní vztahovala výjimka uvedená v § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, je proto v posuzované věci nerozhodná. Městský soud pochybil, když napadené rozhodnutí zrušil s odůvodněním, že v řízení je třeba dále prokazovat, zda částka 5 Kč byla úrokem či úplatu ve smyslu výjimky podle § 2 písm. c) citovaného zákona. Zodpovězení této otázky nemůže mít vliv na naplnění znaků skutkové podstaty správního deliktu, za který byla žalobkyni uložena pokuta.

[28] V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že nepřehlédl argumentaci stěžovatelky v napadeném rozhodnutí, podle níž předmětná finanční služba nebyla vyňata z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru na základě výjimky podle § 2 písm. c) tohoto zákona. Z odůvodnění je však zřejmé, že tuto argumentaci stěžovatelka nevztahovala k naplnění znaků skutkové podstaty deliktu vymezených inspektorátem, ale odpovídala na odvolací námitku, v níž se žalobkyně předmětné výjimky dovolávala [žalobkyně v odvolání tvrdila, že předmětem úvěrové smlouvy nebyl spotřebitelský úvěr ve smyslu § 1 zákona o spotřebitelském úvěru, protože podle § 2 písm. c) téhož zákona nelze za spotřebitelský úvěr považovat finanční službu bez úroku nebo jakékoli úplaty, přičemž předmětný úvěr nebyl úročen, ale byly pouze zaokrouhleny jednotlivé splátky].

[29] Pro vypořádání žalobní námitky, podle níž předmětná finanční služba nebyla spotřebitelským úvěrem, by se měl městský soud v dalším řízení zabývat nejprve otázkou, zda je pro naplnění skutkové podstaty správního deliktu vymezené ve výroku rozhodnutí inspektorátu nezbytné zodpovědět otázku, zda finanční služba označená v kupní smlouvě

jako „*spotř. úvěr*“ představovala spotřebitelský úvěr ve smyslu § 1 zákona o spotřebitelském úvěru, nebo zda je dostatečné, že žalobkyně v kupní smlouvě neuvedla, že poskytovatelem (věřitelem) této finanční služby poskytnuté spotřebiteli je subjekt odlišný od žalobkyně (společnost Home Credit), a to bez ohledu na to, jakou konkrétní právní úpravou se smluvní vztah mezi poskytovatelem této finanční služby a spotřebitelem řídil. Pokud městský soud dospěje k závěru, že pro naplnění skutkové podstaty bylo třeba, aby finanční služba byla spotřebitelským úvěrem ve smyslu § 1 zákona o spotřebitelském úvěru, bude se dále zabývat tím, zda tomu tak v posuzované věci bylo. V takovém případě bude respektovat výše uvedený závazný právní názor kasačního soudu, že aplikovatelnost výjimky podle § 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru není pro zodpovězení této otázky podstatná.

V. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[30] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto rozsudek městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1. s. ř. s.). V něm městský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Městský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné

V Brně dne 8. listopadu 2018

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu